

slovensku, uspořádala sekce sociologie průmyslu. Rovněž tak přednášku D. Slejšky, na kterou 26. 3. byli pozváni všichni pražští členové, na téma *Sociologické problémy řízení průmyslu v Jugoslávii*.

Pro členy jednotlivých sekcí se konaly následující diskusní večery:

Sekce metody a techniky v sociologii, pod vedením dr. V. Lamsera CSc. z University 17. listopadu, pokračovala v pořádání Semináře kvantitativních metod v sociologii přednáškami: V. Lamsera — *Otázky kvantifikace společenských jevů a procesů a Sociologie a statistika*; inž. J. Vytlačila z Ústřední komise lidové kontroly a statistiky — *Výběrové šetření I*; inž. J. Bezousky z ÚK LKS — *Výběrové šetření o spotřebě obyvatelstva*; dr. H. Janišové rovněž z ÚK LKS — *Využívání mechanizačních a automatizačních prostředků ve společenských vědách*; D. Slejšky — *Tvorba stupnic při sociologickém výzkumu*; M. Petruska z Ústavu marxismu-leninismu pro vysoké školy UK — *Sociometrie — teorie, metoda a techniky*.

Na schůzce sekce sociologie kultury 25. 2. přednášel dr. O. Bakoš CSc. ze Sociologického ústavu SAV v Bratislavě na téma *K problematice masové kultury*.

Doc. dr. O. Weinberger CSc. referoval 5. 3. v sekci politických a právních vztahů na téma *Zpětná vazba a právní sociologie*.

Sekce sociologie rodiny a mládeže měla na své schůzce 15. 3. dva referáty: M. Šilhánové z katedry psychologie a sociologie VŠE O *sociologickém výzkumu kulturních zájmů mládeže se zřetelem k literatuře* a informaci o konferenci o sociologii mládeže, pořádané KV Společností pro šíření politických a vědeckých znalostí v Ostravě — referovala Dr. L. Malická z Ústavu marxismu-leninismu pro vysoké školy UK. Členové této sekce byli také přizváni na seminář městského výboru Čs. společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí v Praze o problematice mládeže, který se konal 2. 4. t. r. Cílem tohoto semináře byl pokus o komplexní objasnění teoretických a metodologických otázek specifiky mládeže a vyvození některých závěrů. Referovali doc. inž. Jiří Hermach z Filosofického ústavu ČSAV, doc. dr. Ivan Horvai CSc. z Psychiatrické kliniky, prof. dr. Pavel Hrubý z Vysoké školy ekonomické.

Přípravný výbor semináře sociologických filmů, který bude v září t. r. pořádán společně s ČSAV, Čs. společností pro šíření politických a vědeckých znalostí a Čs. filmem, ukončil výběr filmů naší filmové produkce. Bylo uskutečněno celkem devět pracovních promítání.

Čs. sociologická společnost se snažila zorganizovat anebo zajistit členům Čs. sociologické společnosti přístup na přednášky všech zahraničních sociologů, ať už byli hosty Společnosti pro šíření vědeckých a politických znalostí nebo některé jiné instituce. První byla přednáška sovětského sociologa V. A. Jadova, kandidáta filosofických věd, vedoucího laboratoře sociologických výzkumů Leningradské university, který byl hostem ÚV KSC, na téma *Rozvoj sociologie v SSSR a zkušenosti*

z organizace sociologických výzkumů. Dále to byl diskusní večer s francouzským sociologem Joffre Dumazedierem, účastníkem regionální konference UNESCO, na téma *O vztahu vzdělání dospělých a volného času v dosavadním vývoji evropských zemí*; přednáška maďarského sociologa akademika prof. S. Szalai na téma *Některé problémy sociologické teorie organizací a jejich strukturálních modelů* (sdělení o výsledcích vlastních výzkumů v porovnání s výzkumy v USA a Kanadě); prof. dr. Fritze Eberharda, ředitele Institutu für Publizistik v záp. Berlíně, který promluvil o některých otázkách sociologického výzkumu hromadných sdělovacích prostředků. Prof. Eberhard byl hostem fakulty osvěty a novinařství UK; Prof. dr. V. Bonač z Dortmundu referoval na téma *O konfliktech industriální společnosti*.

Sociologické pondělky, které se střídají s filosofickými, našly v brněnské pobočce velmi rychle svůj stabilní okruh návštěvníků. Tematika přednesená a připravovaná je volena v dosti široké a pestré paletě — zatím bylo upuštěno od monotematických celků. Bylo již hovořeno např. o tradicích české sociologie, o dialektice sociologie, o struktuře v sociologii, o sociologickém průzkumu kriminality mládeže, o biosociálních skupinách, o sociologickém výzkumu a etnografii. Z referentů to byli doc. J. Macků z katedry dialektického a historického materialismu University J. E. Purkyně v Brně O *tradicích české sociologie*; dr. J. Solař z téže katedry — *Dialektika a sociologie*; prof. dr. J. Blažke z Vysoké školy zemědělské v Brně *Některé poznatky z kriminality mládeže*; prof. dr. J. L. Fischer z Olomouce *Pojem struktury v sociologii*; D. Cahová z University J. E. P. K *problematice mládeže jako sociální skupiny*; dr. M. Hájek z University J. E. P. *Obecná teorie sociálního výzkumu*. Dále připravuje brněnská pobočka přednášky o stratifikačních změnách moravské vesnice, o sociologii bydlení, o sociologii americké, francouzské atd.

V pobočce Čs. sociologické společnosti v Olomouci byly rovněž uspořádány některé přednášky, např. doc. dr. J. Macků na téma *O tradicích české sociologie*, prof. J. L. Fischera *Sociologie a dnešek*.

V Plzni byla dne 5. března 1965 ustavena pobočka, která má zatím 33 členů, převážně z plzeňských vysokých škol, ze ZVILu a z osvětových zařízení. Byl zvolen sedmičlenný výbor, který si v počátečním období vzal za úkol pobočku organizačně vybudovat. Do konce roku budou postupně ustaveny sekce:

1. Obecná sociologie (včetně dějin sociologie, otázek metod, procedur a technik)
2. Sociologie průmyslu
3. Sociologie rodiny a mládeže
4. Sociologie kultury.

V současné době je pobočka spolupřeváděním kursu sociologie, pořádaného MDO v Plzni.

Výbor Čs. sociologické společnosti se zabýval některými závažnými otázkami: *Příprava valného shromáždění* Čs. sociologické společnosti. Jako termín byl určen 2. červen 1965 v Praze. Shromáždění se mohou zúčastnit

všichni řádní členové Čs. sociologické společnosti, kteří mají zaplacený členský příspěvek. Program bude uveřejněn ve „Zprávách“. — *Mezinárodní sociologický kongres*. V září 1966 bude v Evianu ve Francii VI. mezinárodní sociologický kongres. Vedle oficiální delegace je možné, aby každý člen Čs. sociologické společnosti se na kongres přihlásil soukromě. Výbor Sociologické společnosti zařídil s Cedokem možnost tematického zájezdu do Evianu na dobu trvání kongresu. Výdaje budou činit 450,— Kčs denně. Zájemci se mohou přihlásit u sekretariátu Sociologické společnosti do konce června t. r.

Neustále přibývá zájemců o členství v Čs. sociologické společnosti. Celkem má společnost již 1200 přihlášených členů. Protože vědecké společnosti mají být organizacemi výběrovými, připravuje výbor návrh na podmínky pro přijímání řádných členů a zavedení členů registrovaných, který předloží valnému shromáždění v červnu t. r.

A. Gabalová

Z činnosti Slovenskej sociologickej spoločnosti. Tažisko činnosti Slovenskej sociologickej spoločnosti v Bratislave po jej založení a organizačnom dobudovaní (po vytvorení odbočiek v Nitre, v Prešove a v Košiciach) stále ešte spočíva v sociologickom kurze, v ktorom členovia spoločnosti získavajú vo forme prednášok základné poznatky o súčasnom stave tejto vedy. V tomto roku od januára prednášali tieto témy: dr. M. Katriak mal štyri prednášky o sociologických metódach, dr. V. Lamser dve prednášky o sociológii štatistiky, dr. Jurovský o sociálnej psychológii. Jednoročný kurz zakončíme prednáškami dr. J. Svetoňa o demografii, dr. J. Kohouta o sociológii priemyslu a dr. O. Bakoša o sociológii masovej kultúry a seminárom, na ktorom sa zhrnie základná problematika. V budúcnosti Slovenská sociologická spoločnosť usporiada len jednotlivé prednášky v rámci sekcií a kratšie monometatické cykly prednášok. Zo zahraničných sociológov prednášal profesor pedagogiky z Medfordu W. C. Kvaraceus na tému *Uloha školy v prevencii a kontrole delikvencie mládeže* a ďalej docentka dr. Magdaléna Sokolovská z Poľska na tému *Problémy sociológie práce z hľadiska sociológie medicíny v Poľsku*.

Ďalšie ťažisko Slovenskej sociologickej spoločnosti po organizačnom dobudovaní jednotlivých sekcií je v práci týchto sekcií, predovšetkým v ich príprave na sociologické výskumy.

V sekcii sociológie kultúry informoval členov o stave poľskej sociológie kultúry a masovej kultúry vo svojej prednáške dr. O. Bakoš. Sekcia zamerala svoju činnosť na štúdium literatúry, zvlášť poľskej sociológie a na konkrétne výskumy. Po dohode s odborom školstva a kultúry na SNR pripravila výskum záujmov bratislavskej mládeže, ktorý sa uskutoční a vyhodnotí do konca roku. Do tohoto výskumu sa zapojili aj niektorí členovia zo sekcie mládeže a zo sekcie sociologických metód.

Sekcia sociológie dediny (vidieka) orientovala náplň svojej práce na prípravu sociologického výskumu spoločenských sociálnych premien a dôsledkov kolektivizácie jednej dediny na Slovensku. Určili sa jednak ciele, jednak hlavné metódy a techniky výskumu. Výskumom sa chce zachytiť stav sociálnych, politických a kultúrnych podmienok dediny súčasnosti a vplyvy kolektivizácie a industrializácie.

Sekcia sociologie mládeže pripravuje výskum vysokoškolákov v Bratislave. Ostatné sekcie v Bratislave vyvíjajú prednáškovú činnosť.

Sekcia sociologie dediny v Nitre uskutočnila široký výskum na okolí Nitry a získala bohatý materiál, ktorý treba spracovať. Tiež sekcia sociológie dediny v Prešove urobila výskum v oblasti poľnohospodárstva, ktorý spracovávajú. Bohatú výskumnú činnosť má pobočka Slovenskej sociologickej spoločnosti v Košiciach. V jednotlivých sekciách sa pracuje na týchto témach: Sekcia sociologie dediny a poľnohospodárstva:

Lešková, Modrák: *Problémy výchovy kádrov v poľnohospodárstve východného Slovenska*.

Modrák: *Vytváranie triedy družstevného roľníctva a zmeny v jeho vedomí*.

Kordík: *Problematica reprodukcie pracovných síl v poľnohospodárstve Košického okresu*.

Kálnová: *Sociologický výskum cigánskych osád na Slovensku*.

Sekcia sociologie mládeže:

Petráková: *Vplyv industrializácie na vývin záujmov mládeže*.

Králik, Fort: *Proces formovania komunistickeho uvedomenia mladej technickej inteligencie*.

Sekcia sociológie zdravotníctva:

Filip a kolektív: *Socioekonomická charakteristika územia okresov Košice a Bardejov*.

Sociologický rozbor zdravotného stavu obyvateľov v oblasti VSŽ.

Niektorí členovia pobočky nemajú ešte ujasnené svoje zameranie. Pre tých výbor pobočky pripravuje bibliografiu sociologickej literatúry, aby sa mohli intenzívnejšie venovať štúdiu.

O. Bakoš

Mezinárodní sociologická asociace

VI. světový sociologický kongres

Evian, Francie, 4.–11. září 1966

Prozatímní program

I. Jednota a rozdílnost v sociologii

1. Obecná teorie

- Sociologie a věda o člověku. Otázky hraniční
- Ideologie a sociologie
- Národní školy

2. Empirický výzkum

- Obraz člověka a výběr hypotéz
- Stupeň objektivitý pozorování a metod analytických

II. Sociologie mezinárodních vztahů

1. Sociologické aspekty mírové strategie v atomovém věku

- Vytýčení problému
 - Tradiční konflikty a nové formy napětí
 - 2. Sociální struktury, závislost, nezávislost
 - Nové národy
 - Ekonomický vývoj a politická autonomie
 - Národní vědomí
 - Vliv Západu a tradiční kultury
 - 3. Úloha různých sociálních skupin v mezinárodních vztazích
 - Sociální třídy a mezinárodní život
 - Sociologie mezinárodních organizací, diplomacie, úloha odborníků
 - Stratifikace veřejného mínění
 - Vojenské skupiny
 - Skupiny nátlaku
 - III. Panelové diskuse
 - a) Srovnávací mezinárodní výzkumy
 - b) Sociologie výchovy a vývoje
 - c) Problémy dokumentace v sociologii
 - d) Výuka sociologie
 - IV. Zasedání výzkumných komisí
 - Seznam komisí
 - 1. Stratifikace a sociální mobilita
 - 2. Sociologie práce
 - 3. Městská sociologie
 - 4. Sociologie rodiny
 - 5. Masové sdělovací prostředky
 - 6. Politická sociologie
 - 7. Psychiatrická sociologie
 - 8. Sociologie náboženství
 - 9. Volný čas a masová kultura
 - 10. Sociologie práva
 - 11. Sociologie výchovy
 - 12. Sociologie lékařství
- Účastníci kongresu, kteří hodlají přednést referát, necht se obrátit na předsedy příslušných sekcí, jejichž jména budou uvedena v dalších zprávách.
- President kongresu: *René König*
 Generální sekretář: *Roger Girod*
- Veškerou korespondenci adresujte na:
Association Internationale de Sociologie
Case postale 141, Les Acacias
Genève 24, Suisse
International Sociological Association
Postal Box 141, Les Acacias
Geneva 24, Switzerland

König R. (vyd.): Soziologie A–Z. 5. Aufl. Frankfurt/Main, Fischer Lexikon 1964

Významný představitel současné západoněmecké sociologie, profesor kolínské university, podal v této knížce spolu se sedmi spolupracovníky systematický přehled současného stavu sociologie.

Kniha je, jako jiné svazky této Fischerovy edice, podána současně jako slovník i jako úvod do studia. Po úvodní stati, která poskytuje základní orientaci v problematice, následuje systematický přehled, v němž je podán návod ke studiu knihy jako úvodu do sociologie. Obsahem knihy je totiž výklad několika desítek sociologických kategorií v abecedním uspořádání, které lze však současně, jak autor naznačuje, seskupit do tří oddílů a studovat jako úvod. Obsah jednotlivých hesel se vzájemně prolíná a navazuje na sebe. Zpracování jednotlivých hesel je minimálně několikastránkové. Seskupení hesel: 1. příbuzné a pomocné vědy (biosociologie, etnologie, sociální morfologie, sociální psychologie ad.), 2. oblasti, resp. aplikovaná sociologie (rodina, obce jako vesnice, města, dále průmysl, kultura, umění, právo, náboženství, hospodářství, věda, přesudky a minority, prostředky hromadné komunikace ad.), 3. centrální pojmy obecné sociologie (anomie, vztah, vedení, byrokratické, společenství, společnost, skupina, instituce, organizace, mobilita, mentalita a ideologie, primitivní společnosti, sociální kontrola, struktura, techniky, sociologické metody, osoba ad.).

Autor chápe sociologii jako empirickou vědu, uvědomuje si však současně jisté omezení této koncepce. Od sociologie je třeba oddělit filosofii dějin a sociální filosofii — tato tendence se definitivně prosadila okolo sedmdesátých let. Sociologie se nezajímá bezprostředně o historické a sociálně filosofické teze (Sätze), nýbrž o struktury, které leží v jejich pozadí. Jádrem sociologie je zkoumání obecného uspořádání společenského života, zákonů jeho pohybu a vývoje, jeho vztahů k přírodnímu prostředí, ke kultuře všeobecně, k jednotlivým oblastem života a konečně k sociálně kulturní personalitě člověka. Obecná sociologie zpracovává základní sociologické pojmy a procesy, které jsou společně různým disciplinám a otázky integrace jednotlivých oblastí skutečnosti v totální fenomén životních souvislostí společenských jevů (Totalphänomen des Lebenszusammenhanges). Sociologie přispívá k praktickému životu, ale současně si sociologové uvědomují nebezpečí deviace pramenící z extrémního praktikismu. Sociologie se proto odděluje i od sociální eti-

ky, sociálního reformismu a politiky. Sociologická teorie se zabývá interpretací dílčích fenoménů, teorie společnosti oproti tomu se zabývá výkladem totality sociálního bytí (Daseins).

Empirické východisko poznamenává zpracování jednotlivých hesel, jejichž obsah je však informativní a verbálně precizní.

M. N.

Schoeck H.: Die Soziologie und die Gesellschaften. Problemsicht und Problemlösung vom Beginn bis zur Gegenwart. Freiburg-München, nakl. Karl Alber, 1964, 456 s.

Kniha je jakousi čítankou, podávající přehled nejvýznamnějších postav z dějin sociologie v úryvcích z jejich děl — od Platóna až po T. Parsonse. Výtahy z textů jsou vybrány tak, že poskytují základní informace o stěžejních názorech příslušného autora. Zároveň je u každé postavy biografická poznámka se stručnou charakteristikou jejich systému. Bibliografie je rozsáhlá, avšak soustřeďuje se více na zastoupení jednotlivých historických epoch, méně na prameny nejmodernější. Kniha může dobře sloužit jako encyklopedická pomůcka a úvod k dalšímu studiu dějin sociologie.

J. K.

Bendix, R.: Max Weber — Das Werk. München, Piper Verlag, 1964, 444 s. (Překlad z amerického originálu "Max Weber. An Intellectual Portrait").

Max Weber patří nesporně k nejvýznačnějším postavám moderní sociologie. Jeho dílo ovlivnilo jak novodobé systematiky buržoazní sociologie, tak i rozvoj jednotlivých sociologických oblastí od sociologie hospodářství a politiky až po kulturní sociologii a sociologii náboženství. Kniha R. Bendixe se pokouší rozsáhlé dílo M. Webera podat jako jednotný systém. Vychází z jeho raných děl, v nichž se už projevuje jeden z hlavních problémů Weberovy sociologie — problém sociálních vrstev. Těžiště tvoří Weberova sociologie politiky. Bendixova kniha je dobrou orientační pomůckou již vzhledem k tomu, že znalost Weberova díla — včetně jeho terminologie — je nutná k pochopení moderní západní sociologie.

J. K.

Bader, J.: Jugend in der Industriekultur. Ihre Verhaltenweisen zwischen Ideologie und Apparatur. München, Manz Verlag, 1962, 350 s.

Kniha obsahuje rozbor výsledků výzkumů o změnách povahy západoněmecké mládeže